

Posudek disertační práce

Petra Honsová ve své disertační práci „Jiří Hálek a Jiřina Třebická“ s podtitulem „K herectví Činoherního klubu a 60.let“ pokračuje v tom, co začala ve své diplomové práci a rozvíjela dále studii, které napsala pro časopis Disk. Jistě, zvolila si dvě výrazné herecké osobnosti Činoherního klubu, ale nesnažila se vytvořit pouze jejich portréty, neboť jako červená nit se celou prací vine také neustále vracející se otázka: co to vlastně bylo za herectví v tom Činoherním klubu? Vedle základních informací o rolích, které oba herci hráli a které byly pro jejich umělecký osud významnější, neustále krouží vlastními slovy i citacemi kolem tohoto fenoménu českého divadla 60.let minulého století. Z celého ansámblu divadla si vybrala sice jen dva herce a některý čtenář by se mohl ptát, jaká jsou kritéria této volby nebo proč nepíše o známějších hercích Činoherního klubu apod. Tak by uvažoval ten, kdo si žádá tradičně koncipované portréty hereckých osobností, o kterých se ví, že vynikají nad ostatními herci určité doby nebo určitého divadla. Petra Honsová ale také ví, že u Činoherního klubu podobná kritéria volby tak úplně neplatí, protože jsou zde celek a částí neboli ansámbl a herecké osobnosti nedělitelně spjati. Připomíná to strukturalisticky pojatou strukturu: ansámbl není suma herců, ale soubor vztahů mezi všemi hereckými osobnostmi. A tak může skutečně toto portrétování Jiřiny Třebické a Jiřího Hála mnohé napovídat o povaze fenoménu herectví ansámblu Činoherního klubu. A když to shrnu, toto zaměření na takovouto povahu herectví považuji za přínos, neboť práce vznikla na umělecké škole, kde podobné kladení otázek by mělo být něčím přirozeným.

Je skutečně zvláštní, jak vstupem do vznikajícího Činoherního klubu v roce 1965 se herectví obou herců – ale i ostatních – posunuje jakoby na vyšší kvalitativní úroveň. Jiří Hálek přišel z Paravanu a Jiřina Třebická z ostravského Divadla Petra Bezruče. U Hála tento přeskok nemohu potvrdit, protože jsem jej v Paravánu neviděl, zatímco u Třebické, kterou jsem vídával v Ostravě a pak i v Činoherním klubu, toto kvalitativní vznesení se ano. Honsová o tomto přeskoku ví, nemůže to ale doložit vlastní zkušeností, a proto se odvolává pochopitelně na různá svědectví, kritiky apod. Ve všech je přitom patrný údiv,

který předchází pozitivní zhodnocení a snahu tento fenomén herectví pojmenovat. Údiv stojí určitě za slovy Anatolije Efrose, které tu cituje Honsová na s.37: tito herci jsou schopni slyšet nejjemnější ozvěny života, a proto v sobě mají mimořádnou vodivost. Také Jan Kačer se na s.75 diví, že Hálek jakoby vůbec nepřekonával žádný tlak mezi sebou a rolí. Jan Císař zase pozoroval Jiřinu Třebickou v roli Mary z Cesty dlouhého dne do noci od O. Neilla a s údivem konstatuje, že její umění je založeno na tom, jak se nejdříve naakumuluje vnitřními prožitky a energií, aby pak něco provedla i s tímto nebo skrze tento přetlak právě teď a nikdy jindy. Tento fenomén herectví Činoherního klubu pak vysvětluje Jaroslav Vostrý tím, že herec si do Činoherního klubu přinášel „vlastní téma“, čili vstupoval tam jako osobnost se svým potentia, které se v daných okolnostech role formuje do osobitého výkonu. Tuto známou tezi, kterou můžeme považovat jak za manifest, tak za shrnutí jeho zkušenosti, asi také předcházela údiv nad tím, že to tak dobře funguje.

Omlouvám se, že jsem si zaimprovizoval na téma „Honsová a její disertace o Hálkovi a Třebické“, ale její práci jsem nutně musel číst a posuzovat nejen jako čtenář, ale i jako někdejší divák Činoherního klubu. A tak připisuji k dobru této práce, že dokáže informovat i přivolávat vzpomínky. Napomáhá tomu i výborná obrazová příloha.

Práci Petry Honsové doporučuji k obhajobě.

Hyvnar Jan